

Van-e Mátravidék, Tiszamente?

Naponta találkozunk ilyen intézménynevekkel: *Zagyva-völgye Mgtsz, Pestvidéki Gépgyár, Tiszamenti Lenin Termelőszövetkezet*. Egyetérthetünk-e bennük a földrajzi elemek írásmódjával?

A 11. kiadású helyesírási szabályzat szerint a tájegységek összetett nevét egybeírjuk: *Rábaköz, Sárrét, Tiszántúl, Mezőföld, Kisalföld, Nagykovács, s tudjuk, hogy az ilyen, nagy történelmi hagyományú nevektől jelölt területeknek a földrajztudomány szerint pontos határai vannak.*

Nem így állunk az *alja, köze, környéke, mente, vidéke, melléke* földrajzi közneveket tartalmazó szószerkezetekkel. A *Mátra vidéke, a Tisza mente, a Duna melléke, Szeged környéke, a Börzsöny alja* szintén kisebb-nagyobb területet jelöl, de földrajzilag ezek kiterjedését, határait nemigen lehet megszabni; pl. a *Tisza menté-n* érthetjük az ország északkeleti részét is, a Szeged környéki területet is, vagy akár az eredettől a torkolatig húzódó földcsíkra is gondolhatunk. A különírást nyelvtanilag az indokolja, hogy a birtokos szerkezet jelölt (az *-a, -e* birtokos személynél), a jelöltség pedig különírást eredményez. Ezért nincs egybeírt *Mátravidéke, Tiszamente, Dunamelléke* földrajzi nevünk, s ezért illik bele ebbe a sorba sok ilyen birtokos jelzős kapcsolat: a *Duna partja, a Maros ága, a Körös vize, a Bodrog kanyarulata, a Szamos hídja, a Mátra csúcsa.*

Az ilyen szerkezetekből a birtokos személynél többnyire el is hagyható. Az így jelöltlenné vált viszony esetében azonban már kötőjellel kell az utótagot az előtaghoz kapcsolni: *Mátra-vidék, Duna-mellék, Szeged-környék, Duna-part, Maros-ág, Körös-víz, Bodrog-kanyarulat, Szamos-híd*. Egybeírt *Mátravidék-ünk, Dunamellék-ünk* azonban szintén nincs, ne csináljunk hát ilyet erővel a helyesírásban sem.

Ha *-i* képzővel látjuk el a *Mátra vidéke* alakulatot, a birtokviszony továbbra is megmarad, ennek megfelelően a különírás is, csak az *-e, -a* személynél esik ki, és helyébe lép az *-i*, tehát *Mátra vidéki* lesz belőle. Hasonlóképpen: *Tisza menti, Duna melléki, Szeged környéki, Börzsöny alji*. Amikor ezek a formák beépülnek egy terjedelmesebb intézménynévbe, csak a kezdőbetűn kell változtatni, annak a szabálynak az értelmében, hogy az intézménynév minden elemét nagybetűvel kezdve írjuk. Vagyis: *Pest Vidéki Gépgyár, Tisza Menti Lenin Termelőszövetkezet, Zagyva Völgye Mgtsz.*

Sajnálatos, hogy maguk a névadók, illetőleg a jóváhagyó „illetékesek” nem ügyelnek jobban a helyesírásra egy-egy új név megalkotásakor. Ezért van annyi hiba a hirdetésekben, a telefonkönyvekben és a címtárakban egyaránt.

Bozsik Gabriella

9. évf. 1987. okt-dec. 15. n.